

Polderblad

April 2022

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 30 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polderblad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polderblad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder"**.

Contactpersonen

Voorzitter:

Danny Jonckheere, 03 828 64 03 - 0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:

conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62
0499 58 99 16

Redactie en lay out Polderblad:

tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 0476 33 79 36

Geleide wandelingen:

wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Ardea-Vogelwerkgroep:

ardea@hobokensepolder.be
Eddie Schild, 0498 73 60 77

Natuurbeheer:

Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be

Hobokense Polder:

Wim Mertens, 03 216 93 62 -
0499 58 99 16

Hollebeekvallei:

Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Tarzanboskes:

Swa van Houtven: tarzanboskes@telenet.be

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92 -

peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?

Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 03 376 45 15 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Lente

Vogels zingen hun
lied van plezier
bouwen nesten in
bomen en struiken
alles schiet open,
wordt groen, bekend kleur
en laat lente stralend ontluiken
tortelende duiven,
zoemende bijen
het wachten is eind'lijk voorbij
bomen ontrouwen
hun duizenden blaadjes
brengen lente in jou en in mei

De lente is er weer ...

Begin februari kwamen we met ca 60 mensen samen om te wandelen, hagen te planten en te smullen. Een alternatief "ledenfeest" in openlucht, want binnenskamers was het toen nog niet mogelijk. We bezorgden aan de aanwezigen een bundel met een jaaroverzicht 2021 en een vooruitblik op 2022.

In ons voorwoord keken we vol hoop uit naar de lente. En die is er intussen. Wat doet dat deugd!

De knoppen aan bomen en struiken springen open, lentebloemen steken hun kopje boven de grond, de zwaluwen zijn weer in het land, vogels zingen hun hoogste lied om een partner te vinden en aan nageslacht te gaan denken, egels ontwaken uit hun winterslaap, onze winterjassen, mutsen en sjaals kunnen vervangen worden door luchtiger kledij ... en vooral de zon en het licht kunnen ons verwarmen.

Geniet voor 200% van de prachtige natuur!

Je kan een PDF van de jaarbundel inkijken (en downloaden) op de homepage van onze website: www.hobokensepolder.be

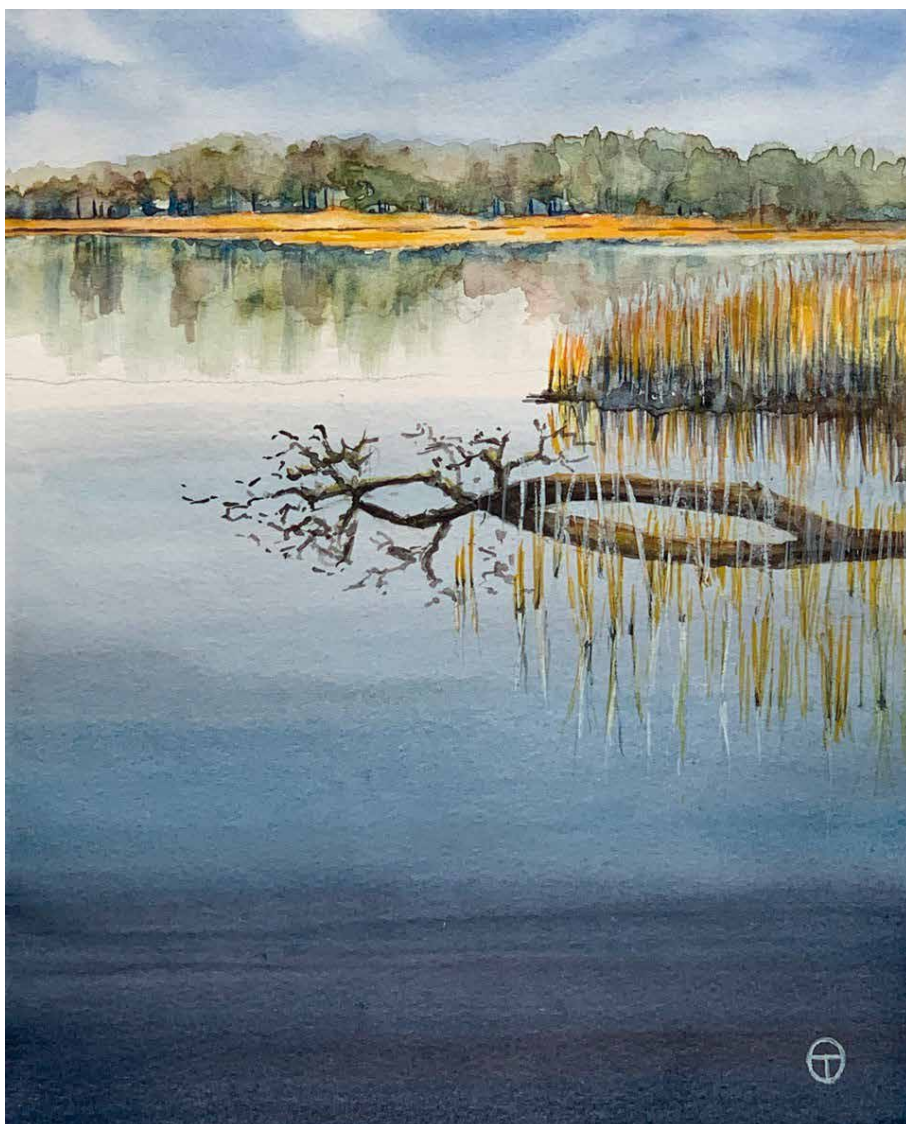
Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Expeditie NP - Wandelzoektocht	12
Protestactie tegen hoogbouw	13
Vernattingsproject in de Polder	14
Goudklompjeswerking	15
Onze sponsors	16
Hollebeek en Tarzanboskes	17
Hobokens Wild	18
30 jaar paddenoverzet	19
Doe-rugzakjes - DC Groen Zuid	19
Vogelwaarnemingen	20
Infopaneel - trektelpost	22
Red de egel!	22
Beste vogelliefhebbers ...	23
Onze zoogdieren	24
Vogelwoordzoeker	27
Activiteitenkalender	28

Met dank aan de fotografen.

Ons Natuurpuntlid Theo Otté maakt prachtige aquarellen in de Hobokense Polder

Voorkaft: Oeverzwaluwen in de vlucht - Foto: Guy Borremans
Achterkaft: Blauwtje
Foto: Jan Rose

Kostendelend vervoer
(7 cent/km wordt op de
afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient
ingeschreven te worden

Nog tot 24 april

Lentetrekellingen op de Scheldedijk

Info: Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496 86 98 44 of Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be - 0495 23 77 10

Op verschillende trektelposten wordt de vogeltrek van zangvogels, waadvogels, eenden en niet te vergeten roofvogels, geobserveerd en in kaart gebracht door tellers.

De vogelwerkgroep ARDEA organiseert voor de 17e keer lentetrekellingen op de Scheldedijk in de Hobokense Polder. Zoals ieder jaar hopen we toch dat enkele zeldzame vogels de revue passeren.

Naargelang de windrichting verschijnen ook minder voorkomende roofvogels zoals visarend, rode en zwarte wouw, havik soms ten tonele. De waarnemingen in de lucht worden af en toe afgewisseld door een zeehond die in de Schelde even langs de dijk

komt zwemmen, en wie weet komt er nog eens een bever zijn opwachting maken.

Al de verzamelde gegevens van de trektelposten samen geven de beleidsmakers en wetenschappers een duidelijker beeld van hoe het gesteld is met ons milieu en klimaat.

We begonnen dit jaar op 26 maart en tellen ieder weekend tot 24 april. Hou wel het blog van ARDEA in het oog, want bij slecht weer gaat de trektelling niet door.

Iedereen: kenners, beginners en geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom. Tijdens deze dagen komen we dikwijls ogen te kort.

Rode wouw - Foto: Maarten Mortier

Zaterdag 16 april om 7.45 u

Vogels kijken in de polders van Kruibeke en Rupelmonde

Leiding en info: Eddie Schild - ardea@hobokensepolder.be

Tijdens deze uitstap gaan we vogels waarnemen in het grootste overstroomingsgebied van Vlaanderen.

Het gebied van 600 hectare natuur is nog in volle ontwikkeling, maar heeft zich op korte tijd getransformeerd tot een topgebied voor vele vogelsoorten. Ook voor zoogdieren is het een rijk gebied: naast de talrijke reeën komt de bever er voor en er werd zelfs al een paar keer otter waargenomen. In het najaar deden we deze tocht al eens, maar nu zullen er veel andere soorten vogels te zien zijn. Wie weet nemen we misschien wel een andere weg.

De zangvogels zullen zich zeker laten horen. We wandelen langs de Scheldedijk waar we een prachtig zicht hebben op de wetlands, de imposante Schelde en de brede slikplaten aan de in- en uitwateringssluizen.

Praktisch:

We vertrekken om 7.45 u vanaf de parking aan de Boomsesteenweg 335, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant) en rijden indien mogelijk kostendelend (0,07 cent/km).

Afspraak om 8.10 u aan de veersteiger Callebeek. Parkeren kan in de Callebeekstraat of Scheldestraat te Hemiksem. Op de veerboot, die stipt vertrekt om 8.20 u, is het dragen van een mondmasker nog verplicht.

Met de veerboot van 13 u steken we terug de Schelde over en sluiten we af omstreeks 13.30 u.

Te voorzien: stevige wandelschoenen, kledij aangepast aan het seizoen, verrekijker en/of telescoop, versnapering.

Inschrijven verplicht bij Ardea:

Grutto - Foto: Kathy De Lange

ardea@hobokensepolder.be met vermelding: excursie Rupelmonde, aantal personen, waar u zal aansluiten (Wilrijk of Hemiksem), graag ook gsm nummer.

Opgelet: het aantal deelnemers wordt beperkt. Honden niet toegelaten

Zaterdag 16 april om 15 u

Blauwe reigertelling in het Schoonselhof

Coördinatie: Luc Van Schoor - 0494 33 63 09

Vogelwerkgroep Ardea telt dit jaar al voor het 8e opeenvolgende jaar het aantal broedparen van haar boegbeeld Ardea cinerea, de blauwe reiger dus, in het Engels bos van de stadsbegraafplaats Schoonselhof te Wilrijk. Ook dit jaar trekken we behoedzaam en voorzichtig één keertje de kolonie in om de evolutie op te volgen. In het verwilderde bos achter de kasteelvijver nestelen de reigers er vooral op de kruinen van grove dennen.

Vorig jaar stelden we, na een strenge vorstperiode in februari, een duidelijke terugval vast van het aantal broedkoppels, van 59 kp (in 2020) naar 36 kp. Voor sommige vis-en/of amfibieën etende soorten, als ijsvogel en blauwe reiger, kunnen dichtgevroren waters voedseltekort en bijgevolg oversterfte veroorzaken.

Wij zijn benieuwd hoe het de blauwe reigers dit jaar zal vergaan: blijft de populatie op hetzelfde niveau of is er

weer spraken van een toename? Opgelet: bij slecht weer wordt de telling verplaatst naar een latere datum.

In dat geval worden de deelnemers ten laatste op zaterdagmorgen verwittigd.

Praktisch:

Start om 15 u, einde ca 17.30 u. Vermits we het aantal deelnemers ter voorkoming van mogelijke verstoring beperken, is aanmelding vooraf nodig. Wie wil deelnemen, **geeft dus vooraf een seintje** met opgave van je telefoonnummer aan ardea@hobokensepolder.be.

De afspraakplaats is aan de oostelijke ingang van het Schoonselhof, op de hoek van de Leger- en de Koornbloemstraat te Wilrijk.

Meebrengen: verrekijker, stevige stapschoenen, hoofdbescherming. Eventueel camera.

Blauwe reiger met nestmateriaal
Foto: Guy Borremans

Paasmaandag 18 april om 7.45 u

Daguitstap naar de Vlaamse Ardennen

Coördinatie: Ria Thys – 0476 33 79 36

Gidsen: plaatselijke gidsen

Voor de 2de maal organiseren we samen met Natuurpunt Aartselaar een uitstap naar de Vlaamse Ardennen. Plaatselijke gidsen kennen de mooiste plekjes! We bezoeken in de voormiddag het heuvelachtige natuurgebied het 'Burteken' in Zegelsem en in de namiddag het bekende 'Brakelbos'. Daar vinden we schilderachtige gebiedjes met bronbossen, kabbelende beekjes met amfibieën en vissen en holle wegen. Anemonen, daslook en de blauwe, wilde hyacinten zijn er in de lente overvloedig te bewonderen. Een aangename prachtige dag midden in de ongerepte natuur is verzekerd!

Praktisch:

We vertrekken om 7.45 u op de parking onder het viaduct tegenover 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk. We rijden samen en kostendelend aan 0,07 euro/km (af te rekenen met de chauffeur). Rond 17 u vertrekken we

huiswaarts vanuit Opbrakel, zodat we rond 18.15 u weer in Antwerpen zijn.

Meebrengen: stevige schoenen en picknick voor 's middags. Die nuttigen we in Louise Marie, een gehucht van Maarkedal. Drank en mattentaarten zijn ter plaatse te verkrijgen.

Inschrijven door storting van 8 euro p/p (steun voor de natuurgebieden die we bezoeken) op rek. BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling: "Vlaamse Ardennen".

Opgelet: de plaatsen zijn beperkt, vermits we vanuit twee afdelingen vertrekken. Dus snel wezen, als je erbij wil zijn! Verdere info verkrijgbaar bij Ria Thys – ria.thys@telenet.be

Woensdag 20 april om 14 u

Natuurspotter - verkenner Schoonselhof - Hoboken

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

Vandaag doen we een rondwandeling door heel het Schoonselhof, een mooi bosgebied met afwisselend heel wat mooie graslanden en waterplekjes. We wandelen ca. 3 km en hopen hier heel wat waar te nemen: de blauwe reigers die op hun nestbomen zitten en al zeker de eerste bosflora. En wie weet ook de eerste lentebrenners, zoals tijtjaf en zwartkop.

Iedere maand doen we een ander groengebiedje aan in onze afdeling

om zo een verscheidenheid aan natuur aan te treffen.

Heel welkom op deze laagdrempelige, zeer kindvriendelijke wandelingen.

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan de ingang van het Schoonselhof, Krijgsbaan (nabij keerlus tram). Einde omstreeks 16 u. Voorzie stevig schoeisel.

Tijtjaf - Foto: Walter De Weger

Zondag 24 april om 8.30 u

Lentevogels in het Viersels Gebroekt

Gids: Rudy Van Cleuvenbergen - 03 464 05 57 ('s avonds) - rudy.vancleuvenbergen@skynet.be

Leiding: Eddie Schild - 0498 73 60 77 - eddie.schild@scarlet.be

In deze periode van het jaar ligt het Viersels Gebroekt, een open landschap met beemden, ruigten, rietkragen en enkele meanderende beken in de Kleine Netevallei ongeveer 20 km ten oosten van Antwerpen, er op z'n mooist bij. Hopelijk staan er, na de overstroming van het gebied in de voorbije maanden, nog enkele ondiepe plassen in de beemden; naast late wintergasten zoals pijlstaart, trekken die dan migrerende steltlopers en lentebodes zoals zomertaling aan. Trouwe broedvogels zoals blauwborst en sprinkhaanzanger zijn intussen teruggekeerd uit het zuiden en claimen de beste territoria. Met wat geluk vliegt er een rode of zwarte wouw over en wie weet duikt er weer een zeldzame dwaalgast op, zoals de griel op 25 april vorig jaar.

Als de zon van de partij is kunnen we tijdens onze rondwandeling van ca. 6 km ook volop genieten van de ontluikende lenteflora en rondfladderende dagvlinders. Tussendoor praat de gids je bij over de recente evolutie van het

natuurgebied en het soms moeilijke samenleven met de bever, die zich hier een tiental jaren geleden vestigde.

Praktisch:

Vertrek met eigen wagens (kostendelend à 0,07 euro/km) om 8.30 u onder het viaduct aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 te Wilrijk. Aansluiten kan ook tegen 9 u aan de kerk van Viersel (Beemdstraat), mits de gids hiervan te verwittigen. Einde ter plaatse rond 12.30 u.

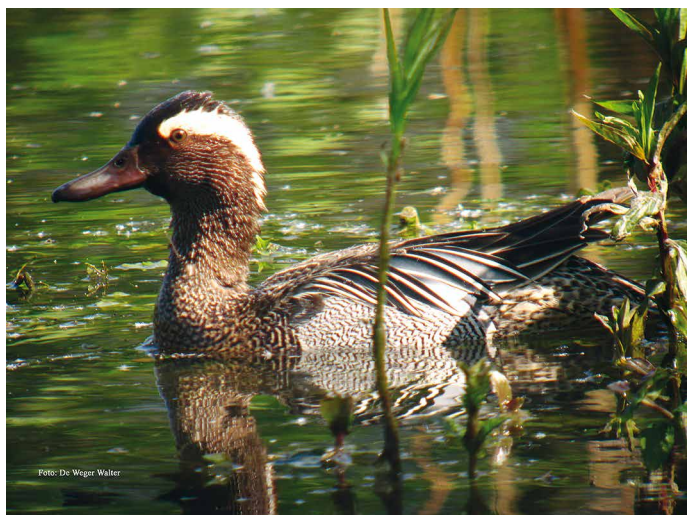
Inschrijven via mail naar ardea@hobokensepolder.be, liefst met vermelding van gsm-nummer; afhankelijk van de coronamaatregelen kan het aantal deelnemers beperkt worden.

Meebrengen: waterdicht schoeisel, verrekijker, ev. telescoop

Honden niet toegelaten.

Blauwborst - Foto: Walter De Weger

Zomertaling - Foto: Walter De Weger

Woensdag 27 april om 20 u

Bewegingsvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zondag 1 mei vanaf 17 u

Paella-avond

Ten voordele van Expeditieteam Hobokens Wild

Info: Raf Van der Veken - sms naar 0486 58 21 27

Vanaf 17 u verwelkomt het Expeditie-team Hobokens Wild de lege magen met een eetfestijn.

De paella wordt ter plaatse gemaakt en je hebt de keuze uit luxe, vegetarisch en kinderportie. Eten kan tussen 18 u en 20 u.

Liever afhalen, geen probleem! Dit kan eveneens tussen 18 u en 20 u

Prijzen vind je terug op onderstaande website.

Inschrijven en meer info via www.expeditiehobokenswild.be of sms naar 0486 58 21 27

Het eetfestijn gaat door in Jeugdhuis JOH, Oudestraat 81 in Hoboken

Zondag 8 mei om 6 u

Vroegochtendwandeling: Vogelzang in de Hobokense Polder met openluchtontbijt

Gidsen: Wim Mertens en Danny Jonckheere

Ontbijt: Sylvia Van den Broeck – 0474 25 22 27 en Ria Thys – 0476 33 79 36

We nemen deze klassieker weer op in onze agenda!

Vroeg uit de veren om een onvergetelijke ervaring op te doen: de eerste vroege vogels die beginnen te fluiten. Zijn er al een paar voorjaarssoorten in de Polder aanwezig? Wie weet wat horen we dit jaar allemaal. Kom de natuur op een andere manier beleven, want het loont telkens de moeite. Ook al vele jaren koppelen we er een gezellig ontbijt aan vast.

Praktisch:

Afspraak om 6 u op de parking van United Caps, Schroeielaan, 15. Zeker

laarzen en verrekijker meebrengen.

Einde wandeling ca 9 u om te smullen van een uitgebreid en verzorgd ontbijt. Einde ontbijt voorzien om 10 u.

Inschrijven voor het ontbijt is noodzakelijk en dit ten laatste op 6 mei.

Voor het ontbijt betaal je **6 euro per persoon en 3 euro voor kinderen** tussen de 4 en de 14 jaar. Storten op volgend nummer BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder met als vermelding "Ontbijt Hobokense Polder" en het aantal personen.

Zwartkop (boven) - Zwarte specht (onder)
Foto's: Guy Borremans

Zondag 8 mei om 8 u

Vogeltocht - Lovenhoek

Gids/leiding: Erik Raes – 0472 80 71 13 (na kantooruren) -

Luc Van Schoor – 0494 33 63 09

Lovenhoek is een natuurgebied van meer dan 145 hectare met een verrassend aanbod van veel verschillende leefgebieden voor planten en dieren. Tijdens deze prachtige voorjaarswandeling nemen we jullie mee door de vallei van de Molenbeek, die hier nog sterk kronkelt. In de vochtige, halfopen vallei wisselen moerasvegetaties en verspreide bomen en struiken elkaar af. De talrijke voorjaarsbloeiers geven kleur aan de statige oude loofbossen:

sleutelbloemen, bosanemonen en bosviooltjes. Ook heel wat vogels voelen zich hier thuis, zoals buizerd, sperwer, zelfs de oehoe is hier meerdere malen gezien. De zwarte, groene, kleine, middelste en grote bonte specht zijn hier allen aanwezig. Tijdens de schemering is de mysterieuze houtsnip regelmatig waar te nemen. Sprinkhaanzanger, blauwborst

en ijsvogel broeden in het gebied. In de vochtige broekbossen en de depressies met veel kwelwater bloeit onder meer waterviolier. Overal in het gebied voelen reeën zich thuis. Ook de bever laat hier en daar zijn sporen na. Wil je graag deelnemen, stip dan 8 mei aan in je agenda.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be met vermelding van "Lovenhoek", je naam, aantal personen, gsmnummer en emailadres. Afspraak om 8 u aan het Spant, Boomsesteenweg 335, Wilrijk of om 8.30 u aan de kerk van Pulderbos. Kostendelend rijden (0.07 euro/km).

We begeven ons met de wagens richting Lovenhoek waar we de wagens achterlaten. Einde wandeling om 12.30 u. Honden zijn niet toegelaten. Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, schoeisel: zowel wandelschoenen als laarzen voorzien (ter plekke wordt beslist wat het meest aangewezen zal zijn)

Zondag 15 mei om 8 u

Broek De Naeyer

Gids/leiding: Eddie Schild - 0498 73 60 77 of ardea@hobokensepolder.be

Broek De Naeyer is een provinciaal natuurgebied van 66 ha, omgeven door de Rupel en een oude kanaalarm van het Zeekanaal Antwerpen-Brussel, waar unieke flora én vooral fauna terug te vinden is. Zowel waterpartijen als bosgebied maakt dat er veel biodiversiteit is. Het betreft een gebied met veel vijvers, die vijvers ontstonden door in de 18de eeuw aan turfonging te doen. In de 19de en 20ste eeuw legde papierfabriek De Naeyer bezinkingsbekkens aan en loosde via de fabrieksliep afvalwater in de Rupel. Het was ook een voormalige stortplaats voor industrieel afval. In het slib van de vijvers zitten nog zware metalen waardoor de vis niet eetbaar is.

Deze industriële site vormt nu een waar paradijs voor watervogels. Zo is er namelijk een broedkolonie van aalscholvers: één van de grootste kolonies in Vlaanderen met meer dan 100 nesten. Op de site zijn er 2 vo-

gelijkshutten waar je de talrijke vogels kan bekijken. Tijdens de trekperiode kan je ook de grote zilverreigers spotten. Nachtegaal, blauwborst, rietzanger zijn er trouwe gast. Wie er een dag van wil maken, kan bv. steeds nadien nog naar het provinciaal domein De Schorre.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be (met vermelding van Broek De Naeyer, uw naam, aantal personen, gsmnummer en emailadres) Vertrek met eigen wagens om 8 u (kostendelend vervoer 0.07 euro/km) onder het viaduct van de Boomsesteenweg 335, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant). Of na verwittigen aan de

Aalscholver - Foto: Eddie Schild

Heindonkstraat 33 2830 Willebroek (zijstraat Oostvaardijk). Einde om 12 u. Honden niet toegelaten. Meebrengen: Laarzen aangeraden of waterdicht schoeisel, aangepaste kledij, verrekijker, telescoop.

Bosorchis - Foto: Ben Van Oeteren

Woensdag 18 mei om 14 u

Natuurspotter - verkennen

Hobokense Polder

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

Vandaag doen we een rondwandeling door de Hobokense Polder en proberen we verschillende biotopen te passeren. Zowel natte en droge vegetaties zodat we kans maken om zoveel mogelijk verschillende vogels te spotten. Maar natuurlijk kijken we ook naar al de rest. Wie weet wat het ons

brengt. Dus groot en klein welkom.

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan de ingang van het natuurgebied op de Schroeielaan (schuin tegenover station Hoboken Polder). Einde omstreeks 17 u. Voorzie stevig schoeisel.

Donderdag 19 mei om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 29 mei om 8 u

Vogelverrassingstocht

Gids/leiding: Wim Roelant - roelantwim@gmail.com - 0477 34 07 21

Tot voor kort was het de Ardea traditie om aan het einde van de zomer een verrassingstocht in te lassen. Deze keer doen we het anders en trekken we met het einde van de lente in zicht op verrassingstocht. Het concept blijft wel hetzelfde, pas kort op voorhand wordt beslist waar we heen trekken en welk doel – lees welke soort(en) – we voor ogen zullen hebben. De actieradius proberen we wel te houden op maximum 1 uur rijden vanuit het vertrekpunt. De gids houdt alle online registraties van bijzondere waarnemingen nauwgezet in het oog

om zo de kansen op één of enkele leuke waarnemingen voldoende hoog te houden. In deze tijd van het jaar, is het vooral uitkijken naar enkele late doortrekkers uit het zuiden of oosten (afhankelijk van de wind). En nee, ik noem nu nog geen mogelijke soorten, dat houden we voor de dag zelf als... verrassing!

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepol-der.be (met vermelding van Verrassingstocht, naam, aantal personen, gsm nummer en emailadres)

Afspraak om 8 u: parking Bist, Wilrijk; einde rond 17 u ter plaatse. Meebrengen: Verrekijker, telescoop, kledij volgens het weerbericht, picknick en drank. Kostendelend vervoer aan 0,07 euro/km. Honden niet toegelaten

Zondag 5 juni om 14 u

Kruidenwandeling Hobokens Wild en Natuurcafé

Ten voordele van Expeditieteam Hobokens Wild

Info: Raf Van der Veken - sms naar 0486 58 21 27

Onze gidsen nemen je mee door de Hobokense Polder en vertellen over de oude kruidengeneeskunde, legendes en de kruiden die verwerkt worden in het Hobokens Wild bier.

Na de wandeling kan je nog nagenieten in ons natuurcafé met een drankje en gezellige babbel

Praktisch:

Afspraak voor de wandeling om 14 u op de parking van United Caps, Schroelaan 15. Einde wandeling: om 16 u. Vanaf dan is ons natuurcafé geopend.

Inschrijven en meer info via www.expeditiehobokenswild.be of sms naar 0486 58 21 27

Gewone engelwortel

Maandag 6 juni om 9.30 u

Fietstocht weidevogels Boshoeke Hove

Leiding: Hugo Waeterschoot – 0477 33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Het gaat niet zo goed met onze weidevogels en boerenzwaluwen. Daarmee verklappen we natuurlijk geen geheim. Deze morgen trekken we er daarom fietsend op uit om de nog resterende boerenzwaluwen in het oostelijk deel van onze afdeling te bekijken. Dat doen we rustig fietsend waarbij we vertrekken aan de kerk van Hove. We bekijken de velden en houden halt bij een boerderij. Doel is natuurlijk om na te gaan waar we restpopulaties kunnen beschermen. Spring op je fiets en geniet mee van

een stukje platteland in de stad!

Praktisch:

Om het veilig te houden beperken we het aantal deelnemers tot 15. Vandaar dat we je willen vragen **om je even aan te melden** door een mailtje te sturen aan de leiding. Afspraak aan de kerk van Hove om 9.30 u. Einde ca 12.30 u. Meebrengen: fiets in goede staat en verrekijker.

Hongerige boerenzwaluwjtjes - Foto: Luk Smets

Donderdag 16 juni om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 18 juni om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens - 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 – wim.a.mertens@proximus.be

Het broedseizoen loopt stilaan ten einde. Tijd om er weer in te vliegen en ons natuurgebied zomerklaar te maken. Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij

de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken. **Geef een seintje aan Wim** dat je komt. Einde omstreeks 13 u.

Foto: Dirk Vandorpe

Zaterdag 18 juni om 13.30 u

Zwerfvuil ruimen in en om de Hobokense Polder

Info: Luk Smets, 0477 66 94 32 – luk.smets@telenet.be

We maken er stilaan een gewoonte van om 1 x per drie maanden in het weekend een grote opruimactie te doen in en rond de Polder. Als Natuurpunters dragen we immers de zorg voor een proper natuurgebied.

We merken dat doorheen de weken onze Goudklompen, maar ook vriendelijke en milieubewuste wandelaars zwerfvuil ruimen, waarvoor heel veel dank. Maar desondanks blijft het zwerfvuil een groot probleem in het mooie, zo dicht bij grootstad Antwerpen gelegen natuurgebied.

We gaan zowel de randen van de Hobokense Polder als het natuurgebied zelf van zwerfvuil reinigen. Kom jij ook?

Praktisch:

Afspraak om 13.30 u achteraan op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 Hoboken. Wij zorgen voor vuilzakken en grijpstokken. Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen) Einde voorzien omstreeks 15.30 u. **Graag op voorhand melden aan Luk**, als je komt.

Resultaat van 2 uur zwerfvuil ruimen!
Foto: Luk Smets

Zondag 19 juni om 8.10 u

Fietstocht Durmevallei

Gids/leiding: Wim Mertens - wim.a.mertens@proximus.be

Vogelliefhebbers denken bij de Durmevallei al snel aan het Molsbroek. Een geweldig natuurgebied in Lokeren beheerd door de vzw Durme. Maar de Durmevallei heeft meer te bieden. Stroomafwaarts wordt er in het kader van het Sigmaplan heel wat natuur ontwikkeld. Deze gebieden gaan we per fiets verkennen.

Het Meulendijkbroek staat al enkele jaren onder water. Veel watervogels komen er broeden, in 2021 zelfs enkele lepelaars. Onder water gezet was het Klein Broek (Tielrode) in 2021 ook een hotspot voor water- en moerasvogels. Dit najaar wordt het echt teruggegeven aan de getijden van de Durme. Om de voorbereidende werken te kunnen uitvoeren is het water nu afgelaten. Op de braakliggende percelen verwachten we in juni toch nog interessante waarnemingen. Hetzelfde

geldt voor het Groot Broek in Elversele en de Bunt in Hamme. Beide gebieden liggen nu braak en worden de komende jaren ingericht als getijdengebied. Het Weijmeerbroek veranderde van een intensief landbouwgebied de voorbije jaren tot een natuurlijk graslandgebied. Hogere waterpeilen leidden in 2021 al snel tot een toename van broedende moerasvogels, waaronder snor en woudaap. Kortom, de Durmevallei ontwikkelt zich stilaan tot een waar vogelparadijs, hoog tijd om een kijkje te gaan nemen!

Lepelaar - Foto: Eddie Schild

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be met vermelding van "Durmevallei", uw naam, aantal personen, gsmnummer en emailadres
Afspraak om 8.10 u aan veer Hoboken - Kruibeke (we fietsen 16 km heen en terug naar Tielrode o.m. door de Polders van Kruibeke) of om 9.30 u aan de kerk van Tielrode. We zijn terug rond 16 u in Tielrode of om 17 u aan veer Hoboken.

Opgelet: we fietsen 20-30 km (+32 km indien je start in Hoboken) en wandelen 2-3 km.

Meebrengen: fiets in goede staat, plakgerief, fietsslot, verrekijker, lunchpakket, goeie benen of batterij.

Zaterdag 25 juni om 9 u

Natuurbeheer Hollebeekvallei

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27 en Yaro Claes - 0476 96 81 79

Catering: Dirk Vanderpe - 0494 83 31 85

Op onze eerste werkdag na het broedseizoen gaan we het wandelpad achter de Kolonel Harrystraat maaien, als ook wat stukjes van de wadi en we kijken of er zwerfvuil ligt.

Groot en klein steeds welkom om een handje te komen helpen, voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en

een bakje koffie of thee.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan het bijenhotel in de Kolonel Harrystraat. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje bij Dirk voor de catering.

Foto: Dirk Vanderpe

Woensdag 29 juni om 14 u

Natuurspotter – verkennen

Sorghvliedtpark en Tarzanboskes

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

Vandaag zoeken we de zomervogels in het park Sorghvliedt en in de Tarzanboskes en wie weet zien we misschien een eekhoorn. Of boomklevers en boomkruipers en de verschillende spechten.

Maar natuurlijk kijken we ook naar

al de rest, we zien wel wat het ons brengt. Dus groot en klein welkom.

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan het kasteel in het park. Einde omstreeks 16.30 u. Voorzie stevig schoeisel.

Foto: Roeland Raymond

Zaterdag 2 juli om 18.45 u

Gierzwaluwenexcursie

Gids: Wim De Bock

Leiding: Schild Eddie - ardea@hobokensepolder.be

ARDEA

Vandaag doen we een avondexcursie en bekijken we de verschillende nestkasten voor gierzwaluwen. Een gekend en zeer ervaren medewerker van "Gierzwaluw Swift Apus Essen" (zie facebook) Wim De Bock zal ons in zijn thuisstad te Essen rondleiden en ons verschillende locaties en nestkasten laten zien van gierzwaluwen. Na deze wandeling (circa 1 u) in Essen nemen we plaats aan een aantal nestkasten waar de vogels naar hun jongen terug komen na een dagje insecten vangen. Daar zal Wim een uitleg doen over de gierzwaluw en wat deze moet doen om zijn jongen eten te kunnen geven.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be

der.be met vermelding van Gierzwaluwen Essen, uw naam, aantal personen, gsm-nummer en emailadres en of u rechtstreeks rijdt).

Afspraak om 18.45 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 te Wilrijk - Of om 19.30 u te Essen op de parking aan de kerk van O.L.Vrouw Geboorte Essen-Centrum (Nieuwstraat te Essen). Einde is voorzien rond 22 u. Meebrengen: verrekijker, foto-toestel, telescoop (indien de gelukkige bezitter), warme kledij voor als de zon onder gaat. Kostendelend vervoer aan 0,07 euro/km. Honden niet toegelaten.

Kindvriendelijke wandelzoektocht in de Hobokense Polder

Te stappen tussen 2 april en 12 juni

Steun de Hobokense natuur en ons **“Team Hobokens Wild”**

Zij nemen het laatste weekend van juni deel aan
Expeditie Natuurpunt!

We bieden jou, je gezin, je vrienden een wandeling aan van ca 4,5 km in de Hobokense Polder.

Vertrek- en aankomstplaats: Dienstencentrum Groen Zuid

Langs het traject zoek je naar foto's, die je in de juiste volgorde van tegenkomen moet plaatsen. En je moet ook vragen beantwoorden, die wel in de juiste volgorde gegeven worden.

Voor de kinderen voorzien we enkele extra opdrachten! Hier zijn geen punten mee te verdienen, maar het verhoogt het gezelligheidsniveau voor gezinnen met kinderen!
En je kan met een selfie nog een extra prijs winnen!

Praktisch:

Het deelnameformulier met genummerd antwoordblad kan aangekocht worden (10 euro per bundel) in **Dienstencentrum Groen Zuid, Fodderiestraat 117 - Hoboken**

Weekdagen tussen 9.30 u en 17 u

Weekend tussen 11.30 u en 17 u

Nog vragen? Mail naar expeditie@hobokensepolder.be of telefonisch 0486 58 21 27: Raf Van der Veken.

Deelnemen is belangrijker dan winnen, en is in dit geval een sportieve manier om je steun te tonen. Toch voorzien we enkele leuke prijzen: een bierpakket, een vogelhuisje, een aantal natuurzoekkaarten, ...

Het Expeditieteam maakt het batig saldo over ten voordele van de Hobokense Polder. We wensen je een aangename en kleurrijke lentetocht toe!

Het Expeditieteam Hobokens Wild: Raf, Calle, Roel en Denis en hun coaches Bart en Koen De opstellers van de tocht: Luk en Ria

De Hobokense Polder kan zich verheugen op nog een tweede team dat aan de Expeditie deelneemt ten voordele van ons natuurgebied.

Het team draagt de originele naam: **De Gulzige Vleeskeuring.**

4 goedlachse vriendinnen: Karin, Maartje, Karolien en Katrien zullen met ondersteuning van hun coach Geert, de Zwarte Beekroute stappen.

Je kan hen steunen via hun teampagina: expeditie.natuurpunt.be/project/35699

We wensen hen veel succes toe en nu alvast DANKJEWEL voor de steun aan de Hobokense Polder.

Op het moment van het ter perse gaan van dit Polderblad (18 maart) heeft ons team **Hobokens Wild** al 5.105,1 euro aan sponsorgeld kunnen verzamelen. Dit bedrag is verkregen door stortingen, winsten op de reeds gedane activiteiten, ... Zij zijn hiermee koploper bij de deelnemende teams.

BRAVO!!!!

In de loop van mei en juni zijn er nog acties gepland: een paella-avond op 1 mei en een kruidenwandeling met openluchtcfé in de Polder op 5 juni. Praktische info in onze Kalender.

Of doe een storting via hun teampagina: expeditie.natuurpunt.be/project/35598

Protestactie tegen geplande hoogbouw

Zondag 6 maart!

Ca 300 personen zakten af naar de Antwerpse kaaïen om hun protest te tonen tegen de geplande hoogbouw van CMB in de Hobokense Polder.

Een greep uit een bericht in GvA van 7/3/2022:

“Het protest van de aanhangers van Natuurpunt gebeurde symbolisch voor de hoofdkantoren van CMB op de Schelde-kaaïen.

CMB wil zijn Maritieme Campus bouwen op de rand van Blue Gate. Als overtuigend element voegen ze eraan toe dat ze er 3.000 extra mensen kunnen tewerkstellen. Dat is krap als je weet dat Blue Gate zelf maar berekend is op 2.500 mensen. Een mobiliteitsvisie die kan tellen.

Fauna en flora in gevaar

Het is niet het enige bezwaar van Natuurpunt, dat ook de impact op het natuurgebied zelf negatief beoordeelt. De site waar CMB wil bouwen is geen natuurgebied, maar het wordt er voor 80% door begrensd. Reken daar nog 10% Schelde bij en je hebt 90% natuur rond de geplande campus.”

Tijdens de ludieke protestactie werd een symbolische diversiteitsmuur opgebouwd, opgesmukt met tientallen prachtige natuurtekeningen van de aanwezigen.

Een meterslange spandoek werd ontrolld en een protestlied werd enthousiast meegezongen. Wie het wenste, kon zijn energie kwijt op de djembés, onder deskundige leiding van een djembéleraar.

Woordkunstenaars Hind en schilderes Zahra Eljadid, twee dynamische zussen, zorgden voor de culturele noot met toepasselijke gedichten en een prachtige houtskooltekening.

Het was fris aan de Schelde: op onze kleine drankenstand was de koffie en de thee dan ook snel uitgeput. Maar ook het Hobokens Wild smaakte heerlijk!

We wachten nu op de uitspraak van de Provincie, die zich uiterlijk 5 mei dient uit te spreken in het door Natuurpunt aangespannen beroep tegen de beslissing van het Antwerpse College van Burgemeester en Schepenen.

We blijven hopen op gezond verstand van de overheden !

Foto's: Ria Thys en Luc Van Schoor

Meer info over persverslagen, ATV-film en een filmreportage door Guy Borremans vind je op onze website:
<https://www.hobokensepolder.be/Groenpoort/acties.html>

Wat gebeurt er in de Polder?

Projectsubsidie natuur: “Vernatting Centraal deel”

Tekst: Wim Mertens

De laatste jaren vallen de vijvers in de Hobokense Polder langdurig droog. Dergelijke droogtes treden volgens de klimaatvooruitzichten de komende jaren steeds vaker op en vormen een bedreiging voor de natte natuur in de Hobokense Polder.

Na heel wat brainstormen hebben we hiervoor een oplossing bedacht. Nu de Grote Leigracht gesaneerd is, kunnen we het propere water uit de gracht gebruiken om de grondwatertafel in de Hobokense Polder aan te vullen. Voorlopig stroomt het water van de Grote Leigracht nog naar de waterzuiveringsinstallatie op het Kiels Broek maar in de toekomst zal het naar de Schelde worden gepompt.

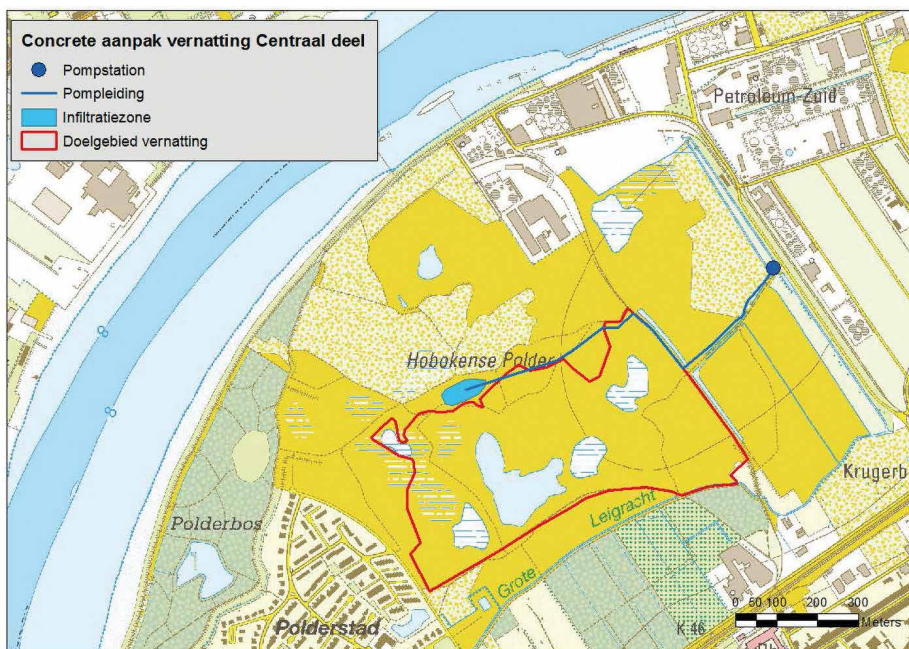
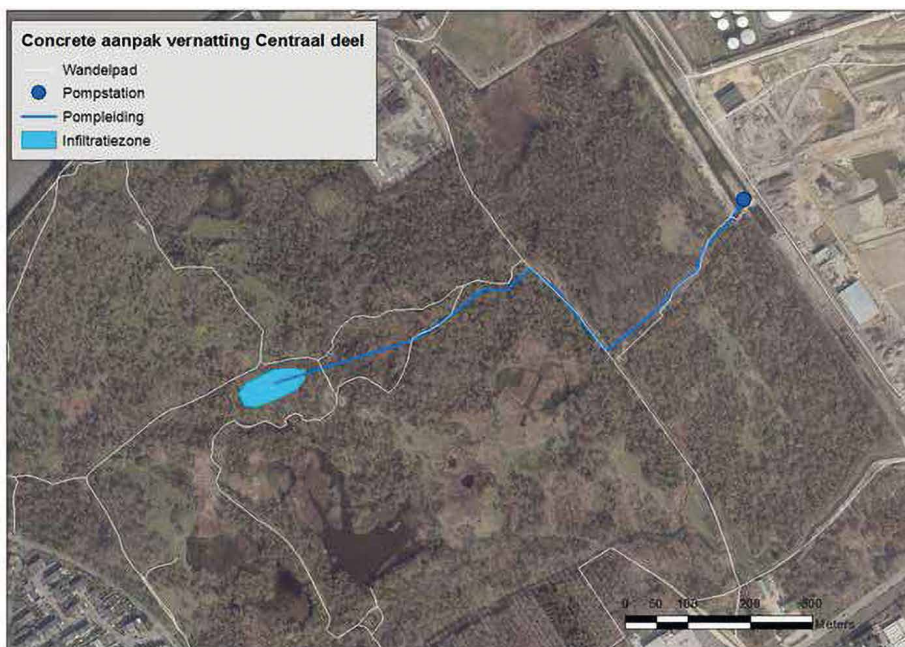
In 2021 dienden we hiertoe een subsidieaanvraag in bij het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid. In december keurde de minister de subsidie van een kleine 70.000 euro goed. Wij moeten dit project uiterlijk tegen oktober 2024 realiseren.

Het project bestaat uit

- een pompinstallatie in de Grote Leigracht, ter hoogte van het historisch kruispunt Naftaweg - Metaalstraat,
- een persleiding met een lengte van ongeveer één km en
- een infiltratiezone te noorden van het Broekskot.

We streven er naar om de grondwatertafel van het Centraal deel aan te vullen met een hoeveelheid water die overeenstemt met een derde tot de helft van de jaarlijkse neerslag (300 - 400 mm). Hierdoor blijft er langer water in de plassen staan, staan de rietvelden terug tot in juli onder water, kan er opnieuw vis leven op het Broekskot en wie weet verschijnen er opnieuw veenmossen. Kortom, we krijgen terug een moeras.

Dit jaar bereiden we de werken voor. We hopen tegen begin 2023 de nodige vergunningen te krijgen en voeren de werken, als alles goed verloopt, uit in het najaar van 2023.

Goudklompjeswerking

Tekst en foto's: Peter Van Elsacker

We hebben de voorbije maanden niet stil gezeten. In december van vorig jaar hebben we de zijanten van een deel van de oude spoorweg gemaaid samen met de school Studio Dynamo. Daarna was er een hele periode tot in februari dat er geen scholen kwamen door uiteenlopende redenen, onder andere quarantaine door corona. In januari waren er sowieso geen klassen uitgenodigd, want dan is het meestal te nat in de Polder en hebben we te weinig geschikt werk om met de kinderen te doen. Bijgevolg werkten de Goudklompjes die woensdagen alleen. We deden verder met maaien langs de oude spoorweg, langs het pad tussen Rallegat en Broekskot (naar het vlonderpad) en we maaiden het veldje aan de AS-Adventurebank. We maaiden slechts de helft om nog voldoende beschutting over te houden voor diertjes die de winter moeten doorkomen. Hoewel, de muis die na ons werk aan de AS-Adventurebank gepakt werd door een hongerige ekster zal daar niet mee akkoord zijn gegaan.

Op het grasveld links van de spoorweg, naast de Grote Leigracht, werd gewerkt langs de rand en in het rietveldje dat daar in de punt ligt. De wilgjes waren daar flink opgeschoten en het was tijd om die weg te halen

om de rietzones en het rietveldje te behouden.

In de kerstvakantie waren er toch nog enkele Goudklompjes die doorwerkten. Ze maaiden de randen van de wandelpaden in het populierenbos en ze ruimden de gesnoeide twijgen in het Rallegat-zuid op, die lagen daar nog door de noeste arbeid van JNM. Aan de ingang van het Rallegat, die sporadisch wordt gebruikt om langs daar werken te kunnen uitvoeren, werd een poort geplaatst. Die moet wandelaars tegen houden die het Rallegat binnendringen als de plassen zijn uitgedroogd, want dat is ongewenst omdat het te verstorend is voor de natuur.

Dan zijn er nog de immer voortdurende werken aan het raster. Er zijn twee

veepoorten geplaatst langs de verbindingsweg die recht vanuit Polderstad het gebied ingaat. De oude draadpoorten zijn vervangen door robuuste metalen poorten die we gerecupereerd hebben van de Aciérie. Deze zijn veel gemakkelijker te openen en te sluiten, wat handiger is op deze belangrijke werkweg. De bestaande poort aan de United Caps, door ons veelvuldig gebruikt om te gaan werken, is aangepast naar het systeem van de nieuwe poorten (zie vorig Polderblad). Het uitschuiven van de beide balken was zwaar en onhandig en daaraan is nu verholpen door ze te vervangen door één opzij zwenkende slagboom.

In januari-februari hadden we enkele woensdagen onze handen vol aan een nieuw project: voorbereidingswerken om het raster uit te breiden van de Aciérie naar het Vergeten End. Het Vergeten End is een

groot veld in het Centrale deel dat meer lijkt op een kweekplaats voor Japanse duizendknoop dan op een grasveld. Op voorstel van André gaat dat omheind worden zodat de runderen daar kunnen grazen. Er moesten dus doorgangen gemaakt worden door het bos van de Aciérie naar het Vergeten End om daar een prikkeldraadomheining te kunnen plaatsen. Normaal gaat NLZ (de terreinploeg van Natuurpunt) in april aan de slag met het plaatsen van het raster op die doorgangen en op het veld. Het was herhaaldelijk hard en moeilijk werk om door de dichte begroeiing te geraken met bosmaaier en zaagmachine (enkel waar nodig, we ontbosen niet!). Er waren door

onze werken ook gaten ontstaan in de begroeiing langs de spoorweg. Dat zag er te uitnodigend uit voor wandelaars die al eens graag van het rechte pad af dwalen en dat als een nieuwe wandelweg aanzien. Dat is verholpen door al een stuk prikkeldraad te plaatsen en de gaten te dichten met takken en sprokkelhout.

Op de ledendag van 5 februari werd er een haag geplant op de Schroeivelden. Enkele Goudklompjes hebben daar tussen weipalen een ijzerdraad

gespannen ter bescherming van de haag, om te voorkomen dat men er door loopt om de weg in te korten en de haag zo zou beschadigen.

Einde februari was het eindelijk zover: een grote groep schoolkinderen (23!) van het Hofke van Thys was komen opdagen onder begeleiding van juf Lien. Zij hielpen ons met het opruimen van afgewaaid takken en omgewaaide struiken en bomen, langs de rode wandeling. De stormen van enkele dagen ervoor hadden lelijk thuisgehouden. Ons "expertenteam" heeft die dag een

boom moeten weghalen van een hoek van het raster langs de verbindingsweg. Bij gebrek aan een nieuwe, zware hoekpaal hebben ze een creatieve oplossing gevonden door gewone weipalen in een elegante bocht te plaatsen in plaats van een hoek, en daar de draden tussen te spannen.

Zo werken wij steeds maar verder in onze Polder. Meisjes en jongens, Goudklompjes en anderen, heel erg bedankt voor jullie hulp.

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Bistro Steiger 3	Zandkamp 3	2660	Hoboken	03 238 24 22
Blauwe Hond NV	Boombekelaan 1/B	2660	Hoboken	03 260 90 70
Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen	Krekelstraat 83	2660	Hoboken	03 827 47 04
Contrast bvba, kantoorartikelen en drukkerij	Jan Peetersstraat 2	2100	Deurne	03 326 08 28
Machineland Eyckerman	Kapelsesteenweg 127	2180	Ekeren	03 646 22 88
Rajo nv, machines voor groenzorg	Zonneke 6	9220	Hamme	052 49 73 12
Tuinaanleg Huylebroeck	Jules Pauwelstraat 50/52	2660	Hoboken	03 830 44 90
United Caps, plastieken dopjes	Schroeilaan 15	2660	Hoboken	03 830 40 00
Uurwerken, juwelen & optiek Annik De Mey	Kioskplaats 81	2660	Hoboken	03 830 21 12
Verzekeringen en beleggingen Alert NV	Kioskplaats 62	2660	Hoboken	03 827 31 50

Nieuws vanuit de Hollebeek en de Tarzanboskes

Tekst: Danny Jonckheere – Foto's: Dirk Vandorpe

In de Hollebeek hebben we onze peters en meters bedankt voor hun aankoop van onze 28 fruitbomen. Met Corona was dit telkens niet mogelijk maar nu kon het weer gezellig samen met een knabbel en een babbel. En wat heeft de storm ons weer gebracht! Amai, veel en zelfs gevaarlijk werk. Heel wat bomen zijn omgewaaid door zoveel natuurkracht. Bij dit schrijven (28 februari) zijn we zelfs nog steeds niet rond met alles op te ruimen. Voor de moeilijkere taken gaan we hulp vragen aan de bomenploeg van de stad Antwerpen. In het begin van het voorjaar komen er al plantjes tevoorschijn: speenkruid en daslook komen uit de grond en hier en daar zie je al een krokus in bloem staan. Deze eerste bloemen zijn prima voor de solitaire bijen die bijna gaan uitkomen en weer te zien zullen zijn aan de bijenhôtels.

Ook dit jaar zullen de schapen van de Antwerpse Stadsherder in het Schoonselhof ons perceel weer begrazen. En we zullen zien of al onze knotwilgen die geplant zijn aan de Moerelei het goed doen. En misschien zien we de eerste broedvogels al in onze takkenwallen daar.

Ook in de Tarzanboskes heeft de storm zijn best gedaan en zijn er twee grote zware bomen door de schutting van de burens gegaan. Er werd zelfs een tuinhuis beschadigd. Daar is het meeste nu al wel opgeruimd. Leuker nieuws is dat we hier ook gaan werken met een imker: Hugo zal vakkundig worden bijgestaan door onze imker Paul van de Hobokense Polder. En zo gaan we hier ook Tarzanboskeshoning verkrijgen. We zijn benieuwd naar de smaak van deze honing. Benieuwd kijken we ook uit of alle bomen die we hebben aangeplant ook werkelijk het daglicht zullen zien. We hebben veel exotische soorten weggedaan en die vervangen door inheemse soorten.

Komen jullie ook eens kijken?

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel geschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: www.hobokensepolder.be/shop

Natuurpunt
Hobokense Polder

Afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Hobokens Wild wordt geschonken
in de Blikfabriek, de Novonov en
Klimzaal Blok

Sierlijk bierglas met opdruk
van het logo "Hobokens Wild"
Prijs 5 euro

Meer info op

www.hobokensepolder.be/hobokenswild
hobokenswild@hobokensepolder.be

Ook te koop als GESCHENKPAKKET:
5 bierflesjes en 1 glas: 21 euro !!!

Wil je heerlijk Hobokens Wild aankopen?
zie www.hobokensepolder.be/shop

30 jaar paddenoverzet in Hoboken

Jullie weten dit ook allemaal: na hun winterslaap denken onze amfibieën alleen aan...paren. Maar op hun tocht naar de voortplantingspoel vallen er heel wat verkeersslachtoffers. Bij onze inheemse amfibieën loopt de biologische wekker af na de eerste buien met hogere temperaturen (vanaf 7 graden). Meestal in de maand februari, maar de afgelopen jaren worden padden, kikkers en salamanders soms vroeger wakker. Bij duisternis en regen en hoge vochtigheid kruipen deze nuttige dieren uit hun schuilplaats en trekken instinctief naar water.

Wie geluk heeft, kan zonder problemen naar een voortplantingspoel trekken. De iets minder fortuinlijke dieren moeten soms een verharde weg oversteken en het alsmare toeneemende verkeer trotseren. Natuurpunt roept automobilisten op om aandacht te hebben voor de paddentrek en hun snelheid te minderen tot 30 km/u op de aangegeven plaatsen. Reden: bij lagere snelheden kunnen bestuurders overtrekkende padden gemakkelijker opmerken en ontwijken. Minstens even belangrijk: bij snelheden hoger dan 30 km sneuvelen ook veel amfibieën door het 'aanzuigefect' van het voorbijrazende verkeer.

Dit jaar was het onze 30ste keer dat we aan de Hobokense Polder en al 11 jaar aan het Fort 8 actief zijn met het overzetten van onze amfibieën.

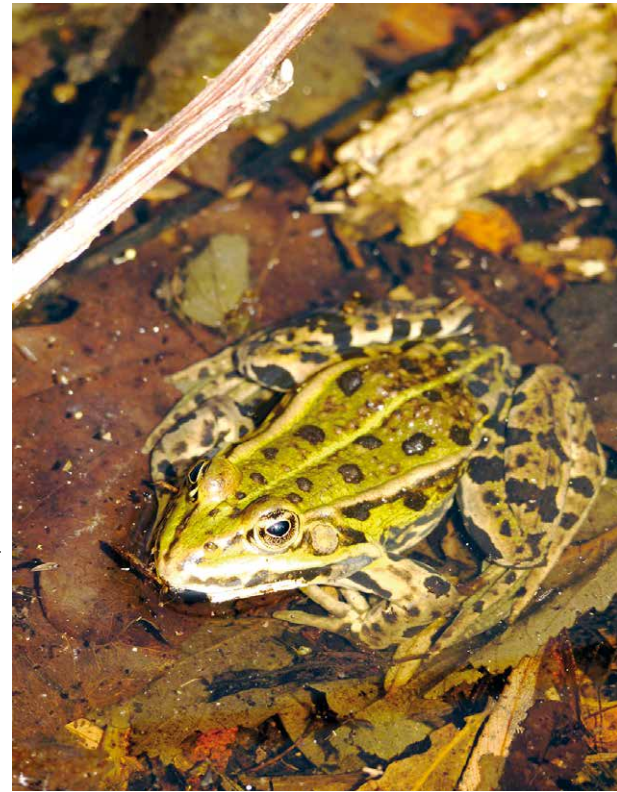
Maar wat zijn nu de resultaten van **30 jaar amfibieën overzetten**?

Voor de Hobokense Polder 8187 levend overgezet en toch nog spijtig 2111 slachtoffers gevallen, dus 1 op de vier sneuvelt en dat is toch nog veel.

Voor het Fort 8 waar we al 11 jaar actief zijn, hebben we 11317 levend overgezet en 278 slachtoffers. Dit geeft wel een vertekend beeld: hier gaat het om een stille straat die doodloopt en waar er vanaf 2019 twee paddentunnels liggen. Maar omdat we daar toch nog twee in- en uitritten hebben die we niet kunnen afsluiten, glippen er toch nog altijd een deel door de mazen van het net. Maar de meeste amfibieën pakken de tunnel.

Wil je meer uitleg of de resultaten van ieder jaar? Dat kan gerust hoor; geef maar een seintje.

Of kom gerust eens helpen want een

Groene kikker - Foto: Guy Borremans

helpend handje is steeds welkom.

En natuurlijk dank aan de redders van het eerste uur en alle mensen die nu actief zijn.

Danny Jonckheere
jonckheeredesmedt@gmail.com

OPGELET: Nieuwe ophaallocatie voor onze doe-rugzakjes: Dienstencentrum Groen Zuid

De doerugzakjes dienen op een nieuwe plaats ontleend te worden!!!

Vanaf de Paasvakantie zijn onze doe-rugzakjes weer beschikbaar!

Er zijn 2 trajecten: (beiden ca 4 km)

- ✓ Vanaf de Polderstadvijver (Scheldelei) ga je met Whoppie, het molletje, de natuur ontdekken.
- ✓ Vanaf Zandkamp 3 (aan de Schelde) ga je met Woelie, de woelmuis, op stap.

Je kan een rugzak ontlenden in het Dienstencentrum Groen Zuid, Fodderiestraat 117 - Hoboken

**op weekdays tussen 9.30 u en 17 u
 in het weekend tussen 11.30 u en 17 u**

Meld je keuze van tocht aan de balie:

WHOPPIE = vanaf Polderstadvijver (3 rugzakken beschikbaar)
 WOELIE = vanaf Zandkamp (2 rugzakken beschikbaar)
 Je betaalt wel een waarborg van 20 euro. Op de ontleendag breng je na je tocht de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen. Let op de opningsuren van het Dienstencentrum!
 Je krijgt je waarborg terug als alles in orde blijkt.

Meer info over dit project van Natuurpunt Hobokense Polder bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be - 0476 33 79 36
www.hobokensepolder.be/Wandelingen/whoppie.html

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

november - december 2021 - januari 2022

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Dit verslag werd geput uit 6620 vogelwaarnemingen, ingevoerd door 278 waarnemers.

De wintertellingen voor de komende Vogelatlas-Vlaanderen, uitgevoerd door verschillende Ardea-medewerkers, vormden een belangrijke bron in het aantal waarnemingen.

Bij de veel-invoerders prijkte Danny Jonckheere met 1369 waarnemingen, weer als koploper, gevolgd door Pierre Blockx met 731 wn. en John Van de Voorde met 557 wn.

Op de Ardea website kan je dagelijks de ingevoerde waarnemingen bekijken www.hobokensepolder.be/vwardea/waarnemingen.htm

Soortenbespreking

Gedurende deze driemaandelijke periode werden waarnemingen van 121 vogelsoorten ingevoerd.

In dit verslag bespreken we een selectie van 30 soorten.

Een **roerdomp** vloog op 3 januari uit een rietkraag van het Rallegat/Hobokense Polder (Ple).

Een groepje van 6 **grote zilverreigers** trok zuidwaarts over de Hobokense Polder op 3 november (MM, WDW en LVS). Tot eind januari vlogen vervolgens nog 8 ex, meestal solitaire vogels, over Hoboken (JDB) over Edegem (WVA, GSa, JE, JDu) en over Wilrijk (NS).

Een **ooievaar** vloog op 6 november zuidwaarts over de Hobokense Polder (MM) en 5 ex trokken op 23 november zuidwest over de Koornbloemwijk/Wilrijk (NS).

Op 7 november vlogen 3 **lepelaars** zuidwaarts over de Schelde (LVS, BMe) en op 24 januari 2 ex (LVS, WDW, BMe).

Het aantal overwinterende **krakeenden** neemt verder toe, met belangrijke concentraties in de Fortgrachten ten zuiden van Antwerpen. Op 30 november werden er 522 ex geteld op Fort 6/Wilrijk (SB)

Krakeenden - Foto: Hugo Bender

Tijdens de trektelling Hobokense Polder op 3 november vloog een vijfje **grote zaagbek** over de Schelde (LVS, MM, WDW) en 1 tot max 5 ex pleisterden vanaf eind november op de Kasteelvijver van het Schoonselhof/Antwerpen (PHe, JB, NS, DJ, WDW, MAR, JVV, OF, JPo, JV, GWi, LVS).

Zuidelijk trekkende **kraanvogels** werden tijdens de ochtend van 22 november gehoord over Edegem (JDR) en 2 x over Wilrijk waarbij een groepje van 5 ex (WM).

1 tot 2 **bokjes** werden tijdens 4 dagen in januari waargenomen op Blue Gate/Antwerpen (JPo, WDR, PBI).

De eerste solitaire **zwartkopmeeuwen** van dit jaar vlogen op 16 januari over Wilrijk (FPV) en op 30 januari over de Edegemse Beekvallei (GSa).

Een **geelpootmeeuw** vloog op 19 november over Hove (JCe) en een **Pontische meeuw** pleisterde op 30 januari in de Edegemse Beekvallei (GSa).

Een jagende **kerkuil** werd waargenomen 22 januari nabij Fort 6/Wilrijk (JE) en op 31 januari nabij Station Zuid/ring Antwerpen (MM).

Een **oehoe** zat op een verlichtingspaal langs de Antwerpse Ring voor de Kennedytunnel op 5 januari (TdB). Ont-

snapte of wilde vogel ?

Van **middelste bonte specht** blijven vaste habitats bezet in Hof ter Linden/Edegem (WVA, FH, LS, BLV, VT, CVG) en Uilenbos/Hove (JCe).

Een **grote pieper** vloog herhaaldelijk roepend langs de Schede-oever/Hobokense Polder op 7 november (BMe).

3 **pestvogels** pleisterden op 3 december korte tijd langs een bosrand in het gebied Beekhoek/Lint/Hove (GSa).

2 **beflijsters** vlogen op 7 november langs de trektelpost Hobokense Polder (BMe, LVS).

Grote lijster is de laatste jaren niet alleen een schaarse broedvogel geworden, maar tevens ook een onregelmatige wintergast in onze regio. De enige waarneming betrof 2 overvliegende vogels op 21 januari langs de zuidrand van het Uilenbos/Hove (JCe).

Het Nachtegalenpark/Antwerpen, deel voormalige "Hortiflora", is zowat het enige gebied in onze regio waar **kuifmees** regelmatig voorkomt, zo ook op 13 december 1 roepend exemplaar (RV).

Eind oktober-begin november trokken, vooral in de provincies Antwerpen en Limburg, duizenden **pimpelmezen** door. Deze influx was ook merkbaar op

onze trektelpost waar op 6 november het aantal opliep tot 172 ex. (MM)

Na de intensieve doortrek van duizenden **kepen** eind oktober, begin november bleven er slechts een klein aantal pleisteren in onze regio. De grootste groep van 30 ex foerageerden op 2 december langs een bosrand bij Umicore/Hoboken (KDK) en tot max 11 ex, eind januari/begin februari, in een private tuin in Hoboken (DJ).

Op 24 januari vloog een **Europese kanarie** roepend over het centrum van Hove (JCe). Op 17 november pleisterden 2 kruisbekken in Elsdonk (WVA) en 1 exemplaar vloog langs Fort 5/ Edegem (LS).

Een wijfje **goudvink** zat op 23 december in een tuin Wilrijk/centrum (SDB).

Van begin november tot begin januari werden in totaal 12 overvliegende **ap-pelvinken** waargenomen in de regio. Een groepje van 4 ex kwam op 3 november in de kijker langs trektelpost Hobokense Polder (LVS).

Exoten

De **geelkopcaracara**, vaste gast langs de Schelde-oever en Hobokense Polder, wordt steeds populairder. Op 10 en 12 november ook als onderwerp in filmpjes op "waarnemingen.be" (MG, SH).

Een **muskuseend** pleisterde op het waterbekken langs de Lievevrouwbosweg/Wilrijk op 15 december

Keep - Foto: Julie Dua

(DJ, LVS).

Een mannetje **Carolina-eend** werd op 11 december waargenomen op Fort 6/ Wilrijk (FPV), waar eveneens tot max 9 **mandarijneenden** te zien waren in december (FPV).

Naast de alomtegenwoordige halsbandparkieten verschenen voor het eerst 12 **Alexanderparkieten** in een private tuin in Hove op 19 december (GV).

Een gedomesticeerde **kanarie** kwam op 6 november zaadjes pikken op een voederplaats in centrum Wilrijk (JS) en op 15 november werden 3 wijfjes **Mexicaanse roodmus** gespot in centrum Hoboken (DS).

Waarnemers

BLV	Bart en Lou Van den Bosch
BME	Bert Mertens
CVG	Chantal Van Gool
DJ	Danny Jonckheere
DS	Daan Schrauwen
FPV	Ferran Pujol Villa
FH	Freddy Hordies
GSa	Gaston Sallaets
GV	Guy Vertommen
GW	Guy Willemsen
JB	Jozef Bafort
JCe	Jan Celis
JDB	Jan De Bie
JD	Julien Dua
JE	Joris Elst
JDR	Joris De Raedt
JS	Jef Staepelaere
JPo	Jonas Pottier
JVV	John Van de Voorde
JV	Jan Vanweynsberghe
KDK	Kris De Keersmaecker
LVS	Luc Van Schoor
MAR	Marijke
MG	Marc Gorrens
MM	Maarten Mortier
NS	Niels Schild
PHe	Patrick Heivers
PBI	Pierre Blockx
PL	Pieter Leblans
RV	Robin Vermeylen
SB	Stijn Baeten
SDB	Shirley De Blicke
SH	Steven Hosteyn
TdB	Tom de Beelde
VT	Victor Torres
WDR	Wout De Rouck
WDW	Walter De Weger
WM	Wim Mertens
WVA	Wouter Van Assche

Oehoe - Foto: Jeroen Denaegel

Vogeltrektelpost heeft infopaneel

Walter De Weger

Er zijn niet zoveel mensen die weten dat op de Scheldedijk in de Hobokense Polder een Vogeltrektelpost is. Het zijn namelijk maar 2 banken waar de vogelaars van vogelwerkgroep ARDEA het fenomeen van de vogeltrek in kaart proberen te brengen.

Soms zijn er passanten die vragen naar wat wij met onze verrekijkers en telescopen aan het zoeken zijn. Nadat we hen dan uitgelegd hebben dat we de trekvogels aan het tellen zijn, zijn ze meestal verbaasd over het fenomeen, dat er tijdens hun wandeling honderden vogels van allerlei slag boven hun hoofden overvliegen. Om in het voorjaar naar hun broedgebieden terug te keren en in het najaar naar warmere oorden in het zuiden te trekken. Het is natuurlijk onmogelijk om deze mensen volledig te informeren over de resultaten.

Maar de samenwerking tussen ARDEA en Natuurpunt Hobokense Polder heeft uiteindelijk geresulteerd in het opmaken van een informatiebord over de trektelpost.

Maandag 24 januari was het zover: het paneel werd aan de Scheldedijk geplaatst door enkele Goudklompjes

Foto: Sonja Van Kerckhove

van de Hobokense Polder in samenspraak met ARDEA. Op het informatiebord kan je al veel informatie vinden en wie zich meer wil verdiepen in de vogeltrek kan via een QR-code een link met de websites van Natuurpunt Hobokense Polder en Ardea bekomen.

We willen hiermee ook onze uitzonderlijke dank betuigen aan de plaatsers en alle medewerkers die geholpen hebben aan het bord om tot het mooie eindresultaat te komen.

Foto: Walter De Weger

Red de

Egels hebben het moeilijk! We willen hen helpen met een **egelwegelproject**.

Hoe kan jij helpen?

Door jouw tuin met die van je buren te verbinden, vergroot je het leefgebied van de egel en kan de egel veiliger van tuin naar tuin lopen.

Zo hoeft hij de straat niet op en vergroten zijn overlevingskansen aanzienlijk.

Kies - indien mogelijk - voor een haag of houtkant in plaats van een kunstmatige omheining. Zorg dan wel dat

Beste vogelliefhebbers,

Ondertussen zitten we in de broedperiode wat gelijk staat aan een heel leuke tijd om vogels te spotten en dus heel wat tijd om te beleven met vogelwerkgroep Ardea. Hou alvast de agenda in de gaten via Facebook, website of blog voor onze bekende excursies. Zoals beloofd is er vernieuwing in de gebieden die we bezoeken, maar ook de vertrouwde komen aan bod.

Even een terugblik. Eind februari - na de stormen - werd er alert gereageerd door een vrijwilligster van het beheer van Fort 7. Zij zag een jonge blauwe reiger met een lamme vleugel en sloeg alarm. Vrijwilligers van Ardea die tevens in het beheerteam zitten, moesten met een bootje het water op om de reiger te kunnen vangen. Kort nadien werd deze bij het vogelopvangcentrum Kapellen binnen gebracht. Hopelijk herstelt de reiger goed. De interventie werd gefilmd en kan je bekijken op de facebookpagina van Ardea. Een weetje: opletten als je een gewonde reiger wil vangen. Ter verdediging zal deze met zijn bek naar je ogen steken, dus laat dit over aan ervaren mensen of grijp meteen de bek vast!

Verder hopen we dat de boerenzwaluw toch terecht kan op de boerderij te Edegem. Door een faillissement dreigen de vogels een andere broedplaats te moeten gaan zoeken, deze broedplaatsen slinken met het jaar. De nodige instanties werden verwittigd.

Blauwe reiger op nestboom - Foto: Danielle Van Nieuwenhuyse

Voor de oeverzwaluw zal er dan weer beter nieuws zijn, maar meer hierover in een volgende editie.

Met trots mogen wij een infobord voorstellen aan de trektelpost Hobokense Polder (zie meer op de blz hiernaast).

Ondertussen zijn de eerste excursies van Vogelwerkgroep Ardea achter de rug. En ze waren een succes, veel nieuwe gezichten maar ook vertrouwde. Van veel personen kregen we positieve reacties.

Ardea heeft ook de protestactie ondersteund van Natuurpunt Hobokense Polder aan de kaaien tegen de hoogbouw in de Hobokense Polder. De trek van de vogels zal hierdoor negatief

beïnvloed worden. Ook de natuur zal hieronder erg te lijden krijgen. Verstoring alom !!!

Onze website kreeg een update, al moet er hier en daar nog wat aangevuld worden.

Graag geef ik nog even mee dat, als je met vragen zit, je steeds bij ons terecht kan op dit mailadres: ardea@hobokensepolder.be. Ik wens jullie allen veel plezier bij het deelnemen aan één van onze activiteiten.

Eddie Schild

egel

er langs de ene kant geen draad staat. Heb je toch een kunstmatige omheining zoals een muur, houten schutting of draad, voorzie dan een egelpoortje (= een egelwegel). Hoe meer burenhun tuin toegankelijk maken voor egels, hoe veiliger egels zich kunnen verplaatsen!

Maak een egelwegel door een opening in je omheining te maken.

De ideale egelwegel is 15 x 15 cm. Dat is voldoende groot voor de egel, maar te klein voor de meeste huisdieren.

- ✓ Haal een steen weg onderaan je tuinmuur.
- ✓ Knip een gat in je omheining.
- ✓ Graaf een kleine tunnel op egelmaat onder je muur, hek of poort.
- ✓ Bedenk een originele oplossing op maat van jouw tuin.
- ✓ Werk je egelwegel veilig af, zodat de egel zich niet schuurt of kwetst aan ruwe kantjes.
- ✓ Overtuig je burenhuizen om hetzelfde te doen en word een **Egelstraat**

BORDJE EGELWEGELS

Als kers op de taart kan je jouw egelwegel afwerken met het hippe bordje 'egelwegel'.

Neem contact op met Danny Jonckheere als je na aanpassingen in je tuin zo'n bordje wil plaatsen.

jonckheeredesmedt@gmail.com

Onze zoogdieren

De wolf - deel 2

Bert Mertens

Voedsel

Een wolf eet 3 tot 4 kg vlees, merg en ingewanden per dag. Als er meer voedsel beschikbaar is, kunnen ze ook 10 kg voedsel in één keer verorberen en daar dan dagenlang van leven. In noodgevallen kunnen ze 2 weken zonder voedsel. Ondanks dat de wolf regelmatig (voornamelijk in het najaar) in het nieuws komt omdat hij hier of daar opnieuw een schaap heeft aangevallen, zijn schapen niet het belangrijkste voedsel. Zijn prooiën zijn voornamelijk edelherten, reeën en everzwijnen. Maar ook kleinere dieren staan op het menu (konijn, haas, muizen ...). In een studie uitgevoerd door het INBO blijkt dat het ree wel het meest gesmaakte voedsel is (46%), everzwijnen komen op de tweede plaats (18%). De wolf jaagt voornamelijk op oudere, zieke of jonge dieren omdat ze een makkelijkere prooi zijn. Vinden ze een gemakkelijkere prooi, zoals onbeschermd vee of loslopende huisdieren, dan durven ze die ook aan te vallen. Net als vossen doden ze daarbij soms meer dieren dan nodig. Dat 'surplusdoden' vloeit voort uit een natuurlijke reflex om een voorraad aan te leggen ingeval van een komende schaarste. De aanvallen op schapen vinden meestal plaats wanneer we een wolf hebben die op doortrek is,

die moet snel en makkelijk een hap hebben. Immers de volgende dag is die alweer tientallen kilometers verder, vergelijk het met even een snack te halen langs de snelweg wanneer je naar het zuiden rijdt. Een ander moment is wanneer de jongen van de roedel deze verlaten en op zichzelf zijn aangewezen. Dan is het ook makkelijk om even een onbeschermd schapevlei in te lopen in plaats van te gaan jagen ...

Voortplanting

Na 22 maanden zijn wolven geslachtsrijp. Na de paartijd tussen februari en maart, na een draagtijd van 9 weken, worden meestal tussen de 4 tot 6 jongen geboren in een nest.

Een vrouwelijke wolf krijgt afhankelijk van onder andere de voedselsituatie 1 tot 8 welpen (gemiddeld 4-5), maar niet alle jongen overleven het eerste jaar. Roedels in Europa zijn daardoor vaak 2 tot 10 dieren groot. In onder andere Noord-Amerika komen ook grotere roedels voor met meer dan 20 dieren.

Een wolvenroedel verdedigt een territorium tegen andere wolven. Territoriumgrootte en wolvendichtheid varieert daarbij met de beschikbaarheid van prooidieren. In Midden-

Europa zijn wolventerritoria 150 tot 350 vierkante kilometer groot, maar in poolstreken kan dat oplopen tot ver boven de 1000 vierkante kilometer. Als gevolg daarvan varieert de dichtheid van wolven tussen de 0,1 en 9 wolven per 100 vierkante kilometer.

In Duitsland leven gemiddeld 2-3 wolven per 100 vierkante kilometer. In zeer wildrijke gebieden zijn kleinere wolventerritoria mogelijk, maar bij circa 50 vierkante kilometer lijkt er een sociale ondergrens te zijn.

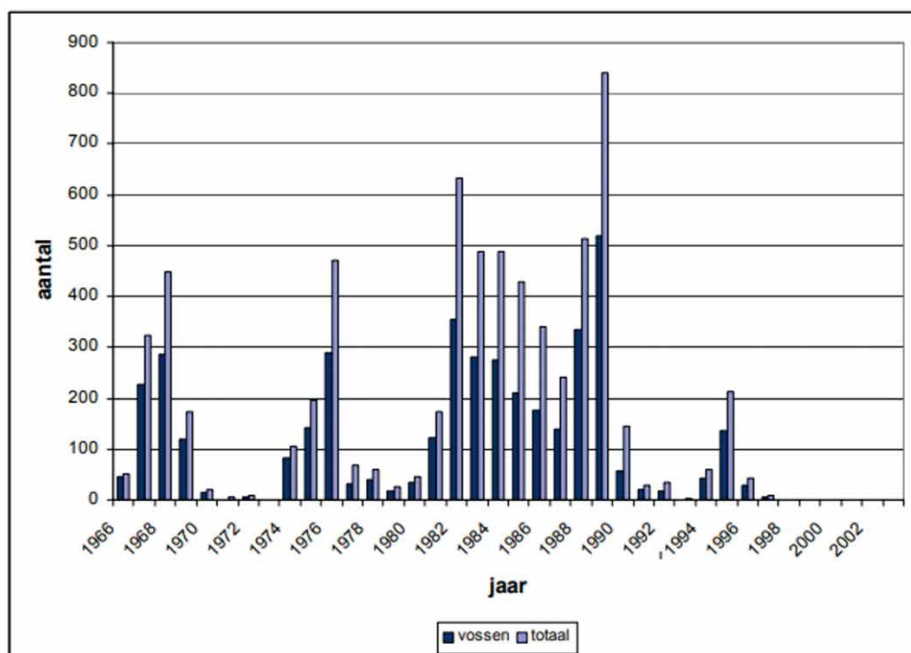
Ecologie

Als toppredator oefenen wolven een grote invloed uit op het ecosysteem. Niet zo zeer rechtstreeks door de aantallen prooidieren te reduceren, maar vooral indirect door de zogenaamde ecologie van de angst.

Geen enkel prooidier wil eindigen in de bek van een predator. Prooidieren mijden plekken waar ze wolven tegen kunnen komen of waar ze veel gevaar lopen. Hierdoor krijgt rondom een wolvennest ruigte en bosverjonging een kans. Waar de wolf leeft, groeit het bos (Где живет волк, растёт лес), luidt een Russisch gezegde.

Uit Yellowstone National Park in Amerika is bekend dat door herintroductie van wolven, wapitis de oevers van rivieren en beken gingen mijden waardoor daar weer populieren op konden komen. Hiervan profiteerden weer bevers, die dammen bouwden en daarmee de hydrologie van de omgeving herstelden, waarvan uiteindelijk tal van planten en dieren profiteerden. Zo kunnen wolven een sleutelrol spelen in een ecosysteem zonder de aantallen prooidieren te reduceren.

Dat in Yellowstone de aantallen wapitis toch omlaag gingen, had veel te maken met de ongebreidelde populatiegroei van deze herten in de decennia na het uitroeien van wolven. Nu de aantallen wapitis meer dan gehalveerd zijn, is er ruimte gekomen voor vegetatieherstel en daar hebben weer andere dieren van geprofiteerd,

Aantal gevallen van rabies bij vossen en bij alle diersoorten (1966 - 2003)

zoals bevers, gaffelbokken, zangvogels en bizon.

Zijn de aantallen herten meer in balans met de omgeving, dan blijkt uit verschillende studies dat de wolf zijn prooidieren niet of nauwelijks (extra) reguleert. De jagende mens zorgt vaak al voor aantalsregulatie tot onder de draagkracht, zodat schade minimaal en de aanwas maximaal is. Slechts nadat een catastrofe, strenge winter of ziekte, de dichtheid aan prooi behoorlijk verlaagt, zijn wolven in staat om de dichtheid aan prooidieren voor korte of langere periode op een lager niveau te houden.

Wolven zorgen niet alleen door jacht, maar ook indirect voor lagere aantallen prooidieren. Door stress bij prooidieren hebben deze een verlaagde hormoonspiegel en daarmee een verminderde vruchtbaarheid. Prooidieren moeten bovendien constant alert zijn en kunnen het zich niet veroorloven om lange tijd op één plek te blijven. Ze slaan ook geregeld op de vlucht voor - al dan niet vermeend - gevaar. Er is dus minder tijd om te eten en de dieren verbranden door het jaar heen meer energie. Dit betekent dat er in de winter minder vet is om te verbranden en er dus meer gegeten moet worden. Omdat de hoeveelheid voedsel in de winter beperkt is, vermindert hierdoor de draagkracht van het ecosysteem.

Voor gebieden als de Oostvaardersplassen en de Veluwe waar grote roofdieren afwezig zijn, zou dit kunnen betekenen dat na de komst van wolven het aantal herten en (op de

Veluwe ook) zwijnen zou dalen. Naast een wat weelderiger vegetatie zouden vooral ook andere grazers hiervan kunnen profiteren. Er sterven dan ook meer dieren verspreid over het hele jaar, waardoor er meer voedsel per dier aan het begin van de winter aanwezig is. Dit zou de conditie van de overgebleven dieren kunnen verbeteren. Of dit ook daadwerkelijk zo verloopt, zal de toekomst ons leren als de eerste wolven zich spontaan vestigen in het gebied.

Naast de eerder genoemde effecten profiteren ook tal van aaseters, zoals raaf, rode wouw en zeearend, van de constante aanvoer van verse kadavers. Wolven doden immers met regelmaat een flinke prooi om henzelf en hun jongen in leven te houden. Dit in tegenstelling tot ecosystemen zonder toppredatoren, waar sterfte onder

hoefdieren vooral aan het einde van het zware seizoen (winter of droogte) plaatsvindt.

Mens en wolf

De wolf wordt er nog steeds van verdacht te jagen op mensen ... dit is echter larie en apekool. De incidenten uit het verleden waarbij mensen werden aangevallen door wolven zijn terug te brengen tot een periode waarbij hondsdelheid nog alom verspreid was in onze contreien. Ook wolven kregen deze aandoening en vielen dus mensen aan. Momenteel is hondsdelheid haast volledig verdwenen in haast alle Europese landen ... Over het algemeen zal een wolf wegvlugten zodra hij een mens te zien krijgt. Dus wees absoluut blij als je de mogelijkheid hebt om een exemplaar te zien.

Niettemin zijn er in Vlaanderen klaarblijkelijk heel wat hardleerse of koppige mensen die weigeren om hun schapen te beschermen tegen de wolf. Dit staat wel degelijk in het Burgerlijk rechtboek dat wie landbouwdieren houdt, deze ook moet beschermen. En het is nu niet dat we inmiddels niet wisten dat er in Vlaanderen wolven kunnen voorkomen. Ook bij onze jagers blijkt er een afkeer te zijn om de terugkeer van de wolf te vieren. Zij zien het klaarblijkelijk als een concurrent, immers wie kan er beter de natuur beschermen en beheren dan jagers ????? Als u het mij vraagt, moeten we heel blij zijn om dit pracht-dier hier te verwelkomen en ik wens jullie allemaal een heuglijke ontmoet-

ting met deze toppredator (dan moeten we niet meer kijken naar National Geographic).

Schade

En dan nog een woordje voor hen die kleinvee houden. Op 26 november 2021 zijn er een aantal wijzigingen gebeurd aan de steunmaatregelen, indien je schade zou leiden door de aanwezigheid van wolven, dus ook voor niet-professionele veehouders!

Sinds 2019 is er subsidieregeling voor wie wolfwerende maatregelen neemt. Subsidies zijn er voor zowel professionele als niet-professionele veehouders. De regeling voor niet-professionele veehouders wordt opgevolgd door Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid en werd nu bijgestuurd. Niet langer enkel de grondeigenaar kan subsidies aanvragen, ook de huurder, pachter of een vereniging kan dat nu. Professionelen kunnen terecht bij het Departement Landbouw en Visserij en vallen niet onder de nieuwe regeling.

Eén van de belangrijkste aanpassingen in de nieuwe regeling voor niet-professionele veehouders is het subsidiebedrag. Tot nu kreeg een veehouder 80% van de kosten terugbetaald. Dat wordt nu opgetrokken tot 90%. De maximale subsidie bedraagt doorgaans €4,8 per meter. Nieuw is een toegevoegde onderhoudsvergoeding ter waarde van €4,5 per lopende meter. Daarmee speelt de Vlaamse Overheid in op een prangende vraag van veehouders.

Technisch komt de nieuwe regeling met een uitbreiding, in die zin dat vanaf nu niet enkel elektrische aanpassingen aan de omheining gesubsidieerd worden, maar ook niet-elektrische. Een concreet voorbeeld hiervan is een wapeningsnet dat ondergraving door de wolf moet verhinderen.

Naast het subsidiebedrag en de technische uitbreiding is er ook een belangrijke aanpassing met betrekking tot de verschillende types vee goedgekeurd. Daar waar in de vorige regeling enkel een subsidie kon verkregen worden voor het beschermen van geiten en schapen, is dat nu ook mogelijk voor hertachtigen, kameelachtigen, ezels en pony's. Voor verzwakte runderen binnen het risicogebied kan de veehouder 400m wolfwerend

raster verkrijgen. Dit risicogebied wordt opgemaakt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en driemaandelijks geactualiseerd op basis van de beschikbare, wetenschappelijke kennis over de verspreiding van wolven in Vlaanderen.

In het geval er ten gevolge van een wolvenaanval op paarden of runderen een potentiële probleemsituatie ontstaat voor grootvee, kan Natuur en Bos een schutkring afbakenen waarbinnen subsidies voor paarden en runderen mogelijk zijn. Deze schutkring geldt voor 6 maanden en is verlengbaar, indien noodzakelijk.

Alvorens materialen aan te kopen en een subsidie aan te vragen, kan een veehouder gratis beroep doen op de deskundige hulp van het Wolf Fencing Team. Naast het geven van technisch advies, bieden zij ook ondersteuning aan voor de plaatsing met behulp van vrijwilligers. Meer informatie hierover is te vinden op www.wolffencing.be.

Praktische tips voor ontmoetingen met wolven

Bij wandelen of fietsen in het wolvengebied is een ontmoeting met een wolf zeldzaam, maar niet uitgesloten. Ontmoetingen op een afstand van minder dan honderd meter vinden meestal plaats wanneer wolven de mens nog niet hebben opgemerkt, bijvoorbeeld vanwege geschikte windomstandigheden. Wanneer ze mensen waarnemen, vluchten de wolven meestal niet in paniek, maar oriënteren ze zich eerst even en trek-

ken ze zich dan terug. Van alle gedocumenteerde wolvenwaarnemingen waren er slechts een paar waarin wolven mensen benaderden, hoewel ze hun aanwezigheid al hadden opgemerkt. In de meeste gevallen waren dit onervaren, nieuwsgierige jonge wolven of de interesse van wolven in honden of schapen in de buurt van de betreffende persoon overheerste vóór de ontsnappingsimpuls. Kortom, je moet je kalm gedragen tijdens een ontmoeting en wolven met respect behandelen. Want wolven zijn, net als wilde zwijnen, grote defensieve wilde dieren.

Mocht er een ontmoeting zijn met een wolf:

Wees alsjeblieft kalm. Stop en houd afstand. Ren niet weg, maar ga langzaam achteruit en spreek luid. Als de wolf niet wegloopt, stop dan, schreeuw tegen hem en klap in je handen. Maak jezelf groot om hem te intimideren. Als u met een hond wandelt, lijn hem dan altijd aan en leidt hem dicht bij u in de buurt. Mocht er toch een wolf naderen, schreeuw dan hard en klap in je handen om je aanwezigheid duidelijk te maken. Trek alsjeblieft geen wolven aan en voer ze niet. Dit voorkomt dat wolven kunnen wennen aan de aanwezigheid en nabijheid van mensen.

Meld ontmoetingen met wolven aan de verantwoordelijke instanties (waarnemingen.be, welkomwolf.be). Opvallend gedrag kan in een vroeg stadium worden opgespoord, zodat, indien nodig, passende tegenmaatregelen kunnen worden genomen.

Los de Vogelwoordzoeker op en win een prijs

Weer eens iets anders.

In onderstaand rooster zitten **31 vogels** verscholen. De vogelnamen kunnen zowel horizontaal, verticaal en diagonaal voorkomen. Er kunnen zelfs bochten voorkomen. Achter de te zoeken vogelnaam staat telkens hoeveel bochten een vogelnaam heeft. Er staat een nul achter vogels die louter horizontaal, verticaal of diagonaal te vinden zijn.

Opgelot: sommige letters kunnen in meerdere vogelnamen voorkomen.

Met de overblijvende letters maak je een zin. **Mail deze zin ten laatste 31 mei met je naam aan ria.thys@telenet.be.**

Om je Polderblad netjes te houden kan je het rooster ook downloaden op onze website: zie www.hobokensepolder.be

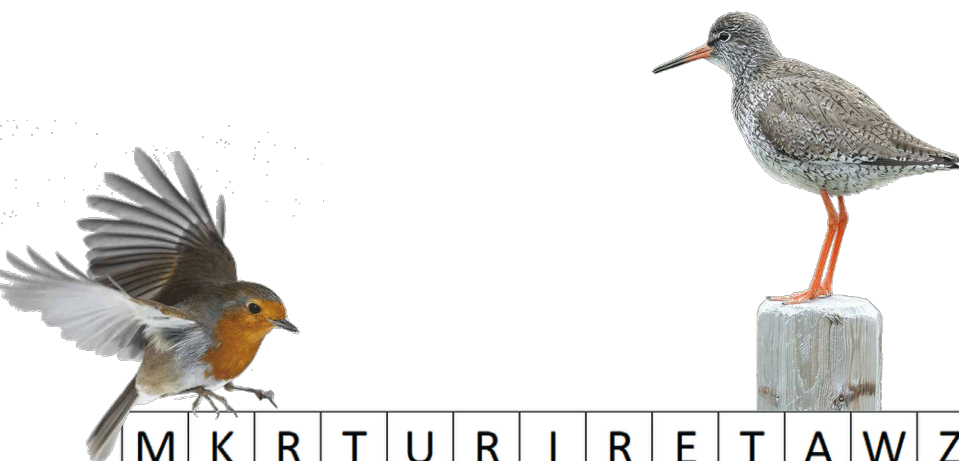
Tussen de juiste inzendingen wordt een leuke natuurschik verloten.

Wedstrijd winternummer Polderblad:

Uit de ingezonden juiste oplossingen werd bij loting een winnaar getrokken:

Hugo De Schrijver zal een leuk natuurschik ontvangen. Proficiat!

M	K	R	T	U	R	I	R	E	T	A	W	Z	E	V
E	E	K	E	E	P	T	O	S	H	R	G	U		I
R	R		L	O		O	E	F	P	O	T	W	A	N
E	K	U	I	L	I	K	R	A		R	U	K	S	K
L	U	I		E	S	G	A	A	I	L	E	T	O	
R	A	A	V	T	N	N		R	P	D	E	E	D	P
P	H	O	E	B	U	I	Z	E	R	D	T	B	U	O
A		R	K		E	N	O	K	R	E	T	N	I	W
T	R	I	Z	E	N	N	O	W	O	O	S	E	F	I
P	O	K	E	O	K	E	I	E	H	O	E	S	L	T
L	A	A	W	E	L	E	S	E	E	M	L	K	I	I
M	U	S	S	L	E	C	H	T	V	A	L	K	D	S
R	O	O	D	B	O	R	S	F	A	Z	A	N	T	E
R		N	A	C	H	T	E	G	W	U	L	A	W	Z

BUIZERD	0
EKSTER	0
FAZANT	0
FITIS	1
GAAI	0
HOUTDUIF	1
KAUW	0
KEEP	0
KERKUIL	1
KOEKOEK	1
KOET	0
KOOLMEES	1
MEREL	0
MUS	0
NACHTEGAAL	1
OEHOE	1
OOIEVAAR	1
PATRIJZEN	1
RAAF	0
ROEK	0
ROODBORST	1
SIJS	0
SLECHTVALK	0
TURELUUR	1
VINK	0
WATERSPREUW	1
WIELEWAAL	1
WINTERKONING	1
WULP	0
ZWALUW	0
ZWARTKOP	2

Activiteitenkalender

Za 16 april	Vogeltocht naar Kruibeke
Za 16 april	Blauwe reigertelling Schoonselhof
Ma 18 april	Vlaamse Ardennendag
Wo 20 april	Natuurspotter - Natuurverkenner
Zo 24 april	Vogeltocht Viersels Gebroekt
Wo 27 april	Bewegingsvergadering CC Moretus
Zo 1 mei	Paella-avond - Expeditieteam
Zo 8 mei	Vogelwandeling en ontbijt in Polder
Zo 8 mei	Vogeltocht Lovenhoek
Zo 15 mei	Vogeltocht Broek De Naeyer
Wo 18 mei	Natuurspotter - Natuurverkenner
Do 19 mei	Bestuursvergadering CC Moretus
Za 29 mei	Vogelverrassingstocht
Zo 5 juni	Kruidenwandeling en Natuurcafé
Ma 6 juni	Fietstocht Boshoeke Hove
Do 16 juni	Bestuursvergadering CC Moretus
Za 18 juni	Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 18 juni	Zwerfvuil ruimen Hobokense Polder
Zo 19 juni	Fietstocht Durmevallei
Za 25 juni	Natuurbeheer in de Hollebeekvallei
Wo 29 juni	Natuurspotter - Natuurverkenner
Za 2 juli	Gierzwaluwenexcursie

Lentetrektellingen

Van zaterdag 26 maart tot 24 april: elk weekend

Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder (behalve in broedseizoen) en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer

André Van Langenhove, 03 288 00 81 of

Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92 -

peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,

diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polderblad - met
verschijningsdatum 1 juli 2022 - dienen bij de
redactie te zijn op 31 mei 2022 (zie Colofon, blz. 2)